

BOGNÁR ISTVÁNNÉ

Nyílhat-e ősszel is virág?

Az ősz az esztendő harmadik évszaka: nyarat követ, telet előz. Lehet borús; jöhet nyirkos, csontig ható széllel, vacogó csönddel. De őrizhet a nyár verőfényéből, melegéből, bölcsen rábólintva a természet rendjére: nemsokára mindent befed a hó.

„Ősszel is nyílik még virág” címmel hirdetett vers- és novellaíró pályázatot Tatabányán a Kertvárosi Bányász Művelődési Otthon 1992-ben nyugdíjasok számára. Először csak a város, városkörnyék lakói küldték be írásaikat, majd egyre szélesült a kör: a megyei érdeklődés országossá terebélyesedett. Egyre több amatőr író-költő jelentkezett az ország minden pontjáról: a budapesti pályázó mellett szót kért a pécsi, zalaegerszegi, miskolci, szigethalmi szerző is, sőt egyre több írást hozott a posta a határainkon túli területekről: Erdély falvaiból, a Felvidékről, a Vajdaságból; két éve még izraeli pályázat is érkezett. A résztvevők száma megnőtt (2004-ben már 320 pályázó mintegy ezer írásából válogathatott az állandó zsűri). Ez természetesen az anyag gazdagabbá válását, a színvonal javulását vonta maga után. A szigorúan vett versenyből a be- és megmutatkozás alkalmá lett: rangsorolás helyett a legszebb alkotások szerzői egy-egy könyvet és a találkozás örömét viszik magukkal. A közel három órás gálaműsorokra nemcsak a „győztesek” jönnek el: a fáradságos utazást vállalva olyanok is érkeznek, aki egyszerűen csak meg akarják hallgatni társaik szépen formált gondolatait, kezét akarnak szorítani a tavaly látott ismerősökkel.

Az elmúlt esztendő különösen örömteli volt. Tatabánya polgármestere, Bencsik János segítségével révén *Őszidő* címmel kötet került a szellemi asztalra: az olvasók a 2003-as "termés" legjavában gyönyörködhetnek. A könyvecske beköszöntőjéből idézünk:

...„Miért szép? – teszik fel a hivatásos műelemzők a kérdést, aztán műértő szemmel, szakszerűen boncolgatják a forma szépségét és a benne testet öltő gondolatot.

Miért szépek ezek az írások? – kérdezzük mi, olvasók. Egzakt válasz nincs. Csak annyi, hogy varázsuk van. Sok-sok élettapasztalatból építkeztek, örömeiből és fájdalmakból, dacos lázadásból és bölcs elfogadásból. A sorokból magunkra ismerünk, saját fájdalmainkra, örömeinkre, tépelődéseinkre, kétségeinkre, fohászainkra. Értjük ezeket a gondolatokat, mert talán rajtunk is átvillantak, s most itt állnak előttünk történetekbe, versekbe öltözötten. Míves megformálásban vagy szerényebb köntösben, de az életről beszélnek. A mi életünkről is.”

Hogy valóban így van, bizonyítsa néhány példa! A válogatás korántsem törekszik teljességre, annál is inkább, mert a pályázatok anyagának legalább harmadát kitevő novellák közül az évkönyv terjedelme miatt nem kerülhet a mustrába. A versekből is kevés. De talán sikerül felvilágtatni azt a sokszínűséget, amelyből a gálára témakörökbe rendeződnek az alkotások, s a nagyon is szűkre szabott mintában talán megjelenik a találkozó léghőre.

Idős emberek gondolatait tolmácsolják ezek az írások, mégis gyakori téma a szerelem. Nem az ifjúság lázas, szenvedélyes lobogása, hanem vallomás az együvé tartozásról:

A dombtetőn, a ház előtt
két roskatag fa. Összenőtt
hatalmas, kettős korona,
mint életünk sok ág-boga.
Milyen szél tűzte őket egy halomba?
A csíráébresztő tavaszi pompa
ideje véget ért.
Ki nő nagyobbra, virít szebben?
Vívtak együtt és egymás ellen
fényért, esélyért, életért.
És ág törött, gallyak szakadtak,
mikor egymással összecsaptak,
de mégis támasz, mégis társ az,
Kit a sors egymás mellé választ.
Most mintha azt súgnák a szélben:
Vigyázz! – Vigyázok... Érted s értem...
Ha te kidőlsz, nekem is végem...

(Bokros Tiborné, Letenye)

Gyakori téma a magány:

Hiába ugyanaz a nyár,
tested melege nélkül fáztam.
Emlékeddel takaróztam
ma éjjel a kihülő szobában.

(Börzsönyi Erika, Budapest)

a társ utáni sóvárgás:

...Ha nincs senkid, itt vagyok én: ebed,
verj és uszíts, járj velem réteket,
vadássz velem, ha időből telik,
őrzöm házad, álmod, emlékeid!
S ha valaha elvesztenéd magad,
fütytyents egyet, s már visszahoztalak!
S ha megvesznék, és kezed megmarom,
ne hívj sintért, te dorongolj agyon!

(Kiss János, Tatabánya)

Ezeknek az éveknek egyik legnagyobb öröme *a család melege*, az unokák születése. Részlet egy ujjongó, játékos, ugyanakkor igényesen formált versből:

Csodás év a kétezer-négy,
el se köszönt még a nyár,
mikor óá-kurjantással
megjött Máté Boldizsár.

Nyit az ég kerek mosolyra,
részeg szél dúdolva jár,
tapsolnak a falevelek:
„Éljen Máté Boldizsár!

Pásztor, napkeleti bölcs kél
bennem: hódolni dukál,
hiszen ő a legkirályibb
gyermek: Máté Boldizsár.

Tömjénezni, becézgetni
 arany szókkal: ez kijár
 a legelső unokámnak,
 aki Máté Boldizsár.

Akár a makk, egészségben,
 s szeretve, mint jó király
 nőj békében, boldogságban
 nagyra, Máté Boldizsár.
(Lángi Péter, Keszthely)

Gyakori téma *a természet és ember kapcsolata* is. Csak két versszak Dávid László orosházi pályázó munkájából:

Tobozzá kell válnom, hogy szívemmel értsem,
 mért dalol a napfény, miért cseng a hajnal,
 mért dalol a lelkem hűvös erdő árnyán
 kacagva kacagó boldog madárdallal.
 Magot szórok fenyők túlevél ágyába.
 Tobozomnak lelkét adom a jövőnek,
 s korhadt testem barna, finom humuszából
 kidőlt szálfák helyén új csemeték nőnek.

Létösszegzés, sorsösszegzés Artner Lászlóné (Dunaharaszti) epigramma tömörségű verse, a Quo vadis?:

„Magamban bíztam eleitől fogva”
 –mondta ő, a költő.
 És most a jeges végtelenben
 kattognak a vonatkerekek.
 Magamban bíztam eleitől fogva
 – mondtam én is, az ember.
 Fáradt vagyok és árva.
 Kínálj meg kosaradból
 egy falat kenyérrel, hallal,
 Uram!

Mély bölcsesség, az emberibb léggör, *a belső béke vágya* csendül fel Gáspár László sokszoros díjnyertes székesfehérvári szerző kis művéből:

Úgy kéne végre élni, hogy
a csillagbámuló öröm
ne vesszen el az akarás
chatáiban kézen-közön,
Hogy összeszorított fogunk
között ha csikorog a szó,
ne csak tömény szitok fakadjon,
gyakrabban gyűljön fel a jó.
Úgy kéne végre élni, hogy
minden napunkban ott legyen
a csillagbámuló öröm,
s ne vesszen el a Szerelem.

Ennek a Nagy László-i Szerelemnek – amely csokorba gyűjt minden szép érzést, ami csak az ember szívében megteremhet – az áhítása csendül ki a pályázat szinte minden résztvevőjének alkotásaiból. Őszikék ezek a versek – novellák, sok megfáradt embernek szereznek magányt feloldó, kapcsolatteremtő örömet.

Egy biztos: 2006 őszén nem nyit ki ez a virág. A következő találkozót – finansziális okokból – 2007-re tervezik a szervezők. Talán a 2004/05-ös év terméséből megjelenhet egy vékonyka kötet. Az anyag együtt áll, méltó, szép, igényes. Ha forint is lenne mögötte, akár holnap is mehetne nyomdába. Verőfénybe vonhatná sok idős ember borús őszét, szerte az országban. Ha...